

Sophie:8

ISSN 1602-9631

Danmarkshistoriens første astrolog Ditlev Reventlow

BIOGRAFISK SAMLING *Claus Houlberg*

For knap fem hundrede år siden blev Danmarks første astrolog født på godset Ziesendorf i grevskabet Mecklenburg. Han var direkte efterkommer af den navnkundige *Hartvig Reventlow*, der i 1300-tallet bragte slægten fra Ditmarsken til Holsten under dramatiske omstændigheder. Hans navn var Ditlev Reventlow, og han blev berømt i sin samtid for sine mange nøjagtige forudsigelser.

Familien

Godset Ziesendorf syd for Rostock blev omkring 1440 overtaget af den ældre meck-

lenburgske linie i slægten, og her voksede Ditlev op. Henning Reventlow [1494-1550] var Ditlevs far, og hans mor var Dorothea von Lehsten [1500-68]. Enkelte kilder nævner, at de fik syv børn, mens andre kilder blot omtaler Ditlev og hans bror Lorenz [†1596], som gifter sig og fører slægten videre.

Om Ditlev selv er historien besynderligt tavs. Der findes kun meget lidt biografisk materiale om ham. Han blev født ca. 1515-20, hvis man skal dømme efter faderens og moderens alder, men de nøjagtige data kendes ikke. Vi ved, at han faldt ugift og barnløs i 1547 ved Drakenburg i grevskabet Hoya under Den Schmalkaldiske Krig, men ikke stort andet.

Det er, som om denne Ditlev er en slags sort får, der i visse stamtavler end ikke nævnes. Måske fordi han ikke førte slægten videre, måske fordi han gik andre veje. Han var en studeret mand og hverken godsbesidder eller krigskar som de øvrige. Så meget desto mere besynderligt er det, at han gik med i krigen.

Hvis læserne kan bidrage med mere information om denne, danmarkshistoriens første astrolog, da kontakt gerne redaktionen.

Reformationen

Den Schmalkaldiske Krig, hvor der ingen store slag var, blev den ene af de to borgerkrige, der fulgte med Reformationens indtog i Nord-europa. Hovedfiguren var på

pavens side Kejser Karl V [1500-58] og reformatoren var som bekendt munken Martin Luther [1483 -1546]. Hele Europa oplevede her en begivenhedsrig tid, hvor Columbus i 1492 havde nået Amerika og nye handelsveje åbnede sig ud i hele verden.

Også i Danmark var det en urolig periode. Kong Christian II [1481-1559] støttede oprøret mod Romerkirken i sin tiårige regensid [1513-23]. Han gjorde sig dog så upopulær internt i landet at han blev tvunget til at abdicere og overlade tronen til Frederik I, der også kun holdt i ti år [1523-33] og ved sin død overlod tronen til Christian III, som derefter regerede i 25 år. Perioden er fyldt med fejder, alliancer og magtkampe.

Astrologen Ditlev Reventlow må ikke forveksles med sin navnebroder, der var en berømt kansler og biskop, som blandt andet var aktiv ved fredsslutningen i 1531 efter denne urolige periode. Dennes navn var Christian Ditlev Reventlow [+1536], og en vanskelighed ved at følge hans slægt led for led er, at mange får dette navn.

Astrologen

Professor Alfred Lehmann nævner i sit pionerarbejde *Overtro og trolddom* et horoskop, som er opstillet for kong Christian II. Dette er formentlig Ditlev Reventlows værk. Han forudsagde ifølge

Godset Ziesendorf, som det fremstår i vore dage

andre kilder meget tidligt, at både Frederik I og Christian III skulle blive konger af Danmark (og Norge). Ligeledes forudsagde han forskellige sejre, de to ville vinde. Allerede mens disse kongers børn blot var undfanget, forudsagde han kønnene og fødedagene.

På godset Breitenburg opbevarede i Det Ranzau-ske Bibliotek hans egenhændigt nedskrevne horoskop for Andreas von Barby. Heri blev det forudsagt, at denne skulle blive biskop i Lübeck. Endvidere forudsagdes med årstal og måned, hvornår han ville dø samt af hvilken sygdom.

En af de sidste rigtige spådomme var hans forudsigelse af det uventede og negative udfald af Kejser Karl V's kamp mod protestanterne. Måske ligger der heri en antydning af årsagen til, at Ditlev gik med i Den Schmalkaldiske

Krig, hvor han døde. De fleste af hans astrologiske bedrifter berettes af Troels-Lund i dennes storværk *Dagligt Liv i Norden*. Ditlev nævnes heri som renaissanceens navnkundigste astrolog sammen med Tycho Brahe. Disse to har imidlertid ikke kendt hinanden, for Ditlev døde, mens Tycho var spæd. ■

Kilder

- *Dagligt Liv i Norden* i det 16. Århundrede. XIII. Bog. Troels Troels-Lund. København 1914
- *Overtro og trolddom*. Alfred Lehmann. 4. udg. Kbhvn 1999
- www.skislekt.no
- www.wikipedia.org
- www.sprakrad.no
- www.europas-historie.net
- www.astrotexte.ch
- www.runeberg.org/salmosen
- www.reventlow.dk
- www.vogel-soya.de/Adel
- inet.uni2.dk/home/elo
- www.geocities.com/Heartland
- www.astrologimuseum.dk

Dansk astrologi i det 16. årh.

FAGETS HISTORIE

Claus Houllberg

Astrologien ser ud til at komme til Danmark med Reformationen. Den tager sin begyndelse i grevskaberne Slesvig-Holsten, der hørte til riget dengang, og det vil være naturligt at spørge sig, hvor en mand som *Ditlev Reventlow* egentlig lærte sig astrologi – og især hvor han lærte den så godt, som han gjorde.

Universiteter

Man må her erindre sig, at astrologien på den tid ikke var kommet i intellektuel miskredit og derfor stadig var et almindeligt fagområde på alle de store universiteter i Europa, herunder de fire største, kaldet *Visdommens Fire Søjler*, beliggende i henholdsvis Paris, Oxford, Bologna og Salamanca.

Ditlev kunne glimrende have læst astrologi ved et bredspektret universitet som Leipzig [grdl.1409]. Københavns Universitet var i øvrigt

Tycho Brahe
1546-1601

en ganske ny foreteelse på den tid. Det oprettedes i 1479 som katolsk præsteskole efter tysk forbillede med fire fakulteter: Teologi, jura, medicin og filosofi. Efter Reformationen genoprettedes universitetet i 1537 og 50 år senere udgiver Thomas Fink sit værk *Horoscopographia*. Det er en autoritativ fremstilling af, hvordan man opstiller horoskoper, og det udgives i 1591, året for hans tiltræden som professor i matematik ved Københavns Universitet.

Men da havde Ditlev været død i godt fyrre år

Adelsfolk

Det bemærkelsesværdige er derfor ikke, at Ditlev har lært sig astrologi, men alene, at han synes at være den første i danmarkshistorien. Han træder ind på scenen i en urolig tid med Reformationens indtog i Norden og kun godt et halvt århundrede efter at kongerækken tager sin begyndelse med Christian den Første i 1448.

Karakteristisk er det, at Ditlev er adelsmand, for kun disse folk havde på den tid ressourcer til at studere. Men også dette billede var under hastig forandring i denne periode, hvor ikke kun fyrster og grever var velhavende, men også mange købmænd blev det gennem handel i den store verden.

Dansk nyorientering sker med adelsmanden Tyge Brahe, der efter tidens skik latiniserer sit navn til Tycho Brahe. Det nye ses på det videnskabelige område, hvor han er grundlægger af den moderne astronomi med sine nøjagtige iagttagelser.

Den første danske bog

Han er uden tvivl også sin samtids største astrolog, men tillige en tænker, der i hele sin tilgang til de områder, han arbejder med, befinder sig nærmere vor tid end sin egen. Tycho Brahe handler ukonventionelt og ansætter

Christen Longomontanus
1562-1647

dygtige folk, når han træffer dem, og skeler kun lidt til deres herkomst. Den fynske læge *Peder Flemløse* bliver eksempelvis ansat som Tycho Brahes assistent og skriver i 1591 den så vidt vides første dansksprogede astrologibog,

Det bemærkelsesværdige er, at den ikke forfattes på det internationale sprog latin, men på det lokale dansk. Titlen var: *En elementisk og jordisk Astrologia om lufftens Forandring*, trykt på Tychos eget trykkeri og med forord af *Christen Longomontanus*, endnu en ikkeadelig assistent hos Tycho.

Der har været spekulationer om, hvorvidt det kunne være mester selv, der havde skabt indholdet i bogen, for Tycho følte sig nødsaget til at holde lav profil med sine okkulte studier. Der findes en brevveksling med hans gode ven *Henrik Rantzau*,

som han maner til forsigtighed. Heri omtaler Tycho for eksempel astrologi og alkymi som hhv. "den højere og lavere astronomie" for ikke at blive hængt op på noget.

I samme brevveksling nævner Tycho sin kontakt til hertug Ernst, ærkebispem i Köln, som er interesseret i disse emner uagtet sit præstelige embede. Tycho havde altså kontakter ude i Europa, som han jævnligt udvekslede sine tanker med. Man må formode, at Europa intellektuelt har været en 'landsby', hvor alle tidens betydelige hoveder kendte hinanden af både navn og gavn.

Kgl. Mathematicus

Astrologien i Danmark dør tilsyneladende ud med Tychos assistenter, der alle overlever ham. Den mest agtede, Longomontanus, arbejdede videre som Kgl. Mathematicus, der blandt sine embedspligter havde at beregne nativiteter til hoffet, og dermed også fungerede som hofastrolog

De sidste af renæssancens astrologer herhjemme synes at være præsten *Niels Heldvad*, der i mange år udgav astrologiske almanakker, og den dygtige matematiker *Christoffer Dybvad*, der talte sig varm om omstyrtelse af kongemagten og derfor blev fyret som kgl. mathematicus. Han blev sat i fængsel og døde efter et par år i 1622 på Kalundborg Slot, det samme

slot som også Christian den Anden endte sine dage på.

Longomontanus er den længst levende af Tychos assistenter, og det ser ud til, at da han som 85-årig dør i 1647, da hensættes dansk astrologi i en dvaletilstand, der varer i ca. 250 år. Faget kommer først til live igen i perioden før år 1900, hvor der overalt i Europa er en genopvågning af de okkulte videnskaber, som blandt andet astrologi og alkymi hørte til. ■

Kilder

- Dagligt Liv i Norden i det 16. Århundrede [XIII. bog]. Troels Troels-Lund. København 1914
- En dialog mellem astrologi og videnskab. Maarit Laurento. Cornelius 4/03. København
- www.kunskapskonsult.com
- www.ku.dk
- www.uni-leipzig.de

Sophie

Informationsbrev fra
Astrologisk Museum

ISSN 1602-9631

Redaktionen består af
hele museets stab
Ansv. red. og layout:
Claus Houlberg
sophie@astrologimuseum.dk

SOPHIE er gratis, helt digitalt
og distribueres kun fra
www.astrologimuseum.dk